

XX

Z P R Á V Y Č S K P

XX

Členský obežník
Československého zväzu kresťanských pracujúcich
Svajčiarska

1971 - Február - Číslo 2

HĽADÁME SPOLUPRACOVNÍKOV

V prvom členskom obežníku bola popísaná činnosť nášho zväzu v uplynulých prvých mesiacoch jeho existencie. Niekoľko slov bolo zameraných tiež na činnosť ďalšiu. Chceli by sme ju a vzhľadom k popísaným okolnostiam by sme ju tiež mohli dobre rozvinúť. Domnievame sa, že v zaujme nielen našich členov ale aj širšej exulantskej obce a v zaujme československej veci vôbec.

Veľmi tu ale záleží na tom, koľko nás bude ochotných priložiť ruku k dielu, lebo ide o mnoho práce. Niektorí krajanovia prijali v zväze určité funkcie, ktorým sa obetavo venujú, lebo sú si vedomí povinnosti všetkých exulantov sveta nečakať so založenými rukami, nestarať sa len sami o seba, ale aj o veci spoločné.

Sme presvedčení, že náš zväz je pre všetkých takých príležitostí veľmi širokou a temer mimoriadnou. Je pochopiteľné, že sú medzi nami ľudia, ktorí majú svoje dôvody, či pravdivé alebo nepravdivé, aby sa neangažovali. Na druhej strane je mnoho aj takých, ktorí nemajú pre takú prácu predpoklady a viac toho sami potrebujú ako môžu dať. Týchto pozývame predovšetkým srdečne medzi nás a sľubujeme im v zmysle stanov nášho zväzu všemocnú podporu a pomoc. Je ale veľmi mnoho Čechov a Slovákov, ktorí majú všetky predpoklady pre organizačnú, spoločenskú, kultúrnu či politickú prácu, dajme tomu v našom zväze, ale nerobia ju. Niektorí pre to, že o tejto príležitosti ani nevedia, iní sa nechcu ponúkať alebo si myslia, že ich nie je ani treba. Veríme, že niektorí si ani neuvedomujú, akým prínosom by bola ich pomoc.

Tým všetkým patrí naša výzva. Naša organizácia nemá platných sekretárov - o to viac potrebuje dobrovoľníkov. Česi a Slováci, dobrej vôle prihláste sa k spolupráci u predsedov miestnych skupín, u ústredného výboru alebo v redakcii členského obežníka. Veríme, že Vám bude medzi nami dobre. A prihláste sa i tí, ktorí máte výhrady - pretože i kritika je určitou formou spolupráce.

.....

Adresa : Schlosstalstrasse 54 - 8406 Winterthur

.....

Z P R Á V Y Z Č S K P

- oo Právna služba nášho zväzu prevzala k vybaveniu od jeho založenia, t.j. za 9 mesiacov, už cez 180 právnych prípadov našich členov. Jednoduchších i zložitých. Vďaka veľmi obetavej a chvály hodnej práci predovšetkým pána Hessa z CMV a našej Dr. Marhovej, sú prípady vybavované bez odkladu. Len málo ich zostáva dlhšiu dobu rozpracovaných - zpravidla prietahy z druhej strany. Niekedy príde tiež člen zo svojou záležitosťou vlastnou vinou zbytočne neskoro, čím spôsobí neprijemné komplikácie sebe i našim dobrovoľným pracovníkom. Pretože právnych prípadov stále pribúda, bude nutné doterajšiu prax a organizáciu právnej služby upraviť, o čom budú členovia včas informovaní.
- oo Na schůzi ústredného výboru svazu konanej 6. února ve Winterthuru přednesl Ing. Husák návrh na organizaci široké skupiny. Ústřední výbor návrh přijal. U kolem skupiny bude přispět k vývoji křesťanského přístupu k filosofické, politologické a sociologické tematice současného světa, zejména naší vlasti. Podle pracovního plánu skupiny měly by být výsledky za určité období vždy shrnuty a zveřejněny formou almanachu. O spolupráci budou požádány kvalifikované osobnosti československého exilu, které se touto problematikou zabývají.
- oo Miestna skupina vo Winterthure spomenula 121. výročia narodenia T. G. Masaryka. Po krátkom prejave Ing. Husáka boli prečítané tri state z Masarykovej Českej otázky a zhromaždení zaspievali na počesť "starého pána" našu štátnu hymnu. V druhej časti večera odpovedal na otázky prítomných vedúci úradník kantonálnej cudzineckej polície pán O. Staub. Téma bola veľmi aktuálna - Azyl, Niederlassung, Občianstvo - a odpovedi boli veľmi informatívne. Z oboch strán nechybal ani vtip a humor a milý švajčiarsky hosť sa netajil, že je mu medzi Čechmi a Slovákami dobre. Po besede slúbil pán Staub zpracovať problematiku otázok do obširnejšieho pojednania čo vydáme v niektorom ďalšom členskom obežníku.
- oo Kto ste sa presťahovali, ohlásťte nám včas svoju novú adresu. Po expedícii prvého obežníka prišlo niekoľko zásielok späť. Niektoré z nich z Vašou novou adresou, napísanou švajčiarskou poštou. Tá totiž neposiela zásielky za adresátom ako u nás, ale ich vracia odosielateľovi, ktorý sa tak sice o novej adrese dozvie, ale musí zaplatiť znova porto. Niektoré z vrátených zásielok však prišli s nálepkou "Abgereist ohne Adressangabe". Taký adresát sa potom neprávom hnevá, že od svojej organizácie nedostane všetko, čo mu náleží. Zmenu adresy hláste svojej miestnej skupine, alebo ústrednému výboru.
- oo Profesní skupina výtvarných umělců při našem svazu byla ustavena, po pečlivé přípravě provedené Dr. Hníkovou, dne 4. února v Zürichu. Předsedou zvolili přítomní p. Synka a jednatelkou paní Hellebrantovou. Chystá se účast na výstavě v Karlsruhe a samostatná výstava skupiny v Zürichu v druhé půli roku.

oo Profesní skupina technických a vědeckých pracovníků bude mít ustavující schůzku v pátek 2.dubna v Zürichu, v restauraci PRAHA, Zeltweg 1 (roh Heimplatz). Přípravný výbor ji svolává na 20 hodin a zve na ni všechny české a slovenské techniky a vědecké pracovníky, kteří mají zájem se sdružit a v rámci našeho svazu vytvořit stavovskou organizaci po způsobu našeho někdejšího SIA, Inženýrské komory, KISu či VTS. Není pochyby, že je takové organizace v exilu velice třeba. Jak k ochraně stavovských zájmů tak k umožnění odborných styků mezi členy i se švýcarským prostředím, zejména se švýcarskými organizacemi, a k službám na všech možných úsecích (hledání zaměstnání, patenty, literatura, exkurse, přednášky).

Vezměte sebou také své manželky. Hostinský pan Lerch jim slíbil připravit pěkné prostředí v sousedních místnostech, kde je Vaše jednání nebude rušit.

oo Místní skupina B a s i l e j pokračuje ve své kulturní a společenské činnosti. Uměleckým i společenským úspěchem byl především 6. února uspořádaný koncert zpěvačky paní Kupské, dřívější členky Janáčkovy opery, a houslisty Jana Kupského, nyní člena Basilejského symfonického orchestru. Oba doprovázel prof. Wilde z Freiburgu. Přišlo asi 100 Švýcarů, Čechů a Slováků, kteří nešetřili potleskem.

Zcela jiného druhu byla "Naše pravá zabíjačka", která se konala o tři týdny později a přilákala opět více nežli 100 krajanů z Basileje a širokého okolí. Přátelské a veselé prostředí a dobré jídlo i pití, připravené a podávané předsedou místní skupiny v Bruggu J. Besedou, bylo nejenom na programu ale i ve skutečnosti.

oo Členové z Winterthuru, kteří máte zájem o hru v kuželky přihlaste se u Vladimíra Kolenatého (telefon 274479).

oo Členové z Zürichu nezapomeňte, že každý první čtvrtek v měsíci se koná členská beseda v restauraci Gesellenhaus, Wolfbachstrasse 15 (Kolping). Můžete se tam sejit s členy své místní skupiny, poradit se o svých svízích a případně vyslechnout zajímavý referát.

oo Víte, že už v roce 1945 vyšla na Slovensku knížka "Základné črty ľudského poriadku", ktorou napsal Dr. Kolakovič, Jihoslován, jezuita, profesor sociologie, znalec Západu i Východu, který byl u nás kratší čas vězněn a nyní žije v Římě? V této knize se už 20 let před "novou" ekonomickou soustavou prof. Šika navrhuje jako logický požadavek k a ž d é h o l i d s k é h o h o s p o d á ř s k é h o ř á d u dvojí forma účasti zaměstnanců na řízení podniku vytvořením

1/výrobních podnikových rad, kde by měli být zastoupeni majitelé podniku a odborníci z celého provozu,

2/společenských podnikových rad, kam by měli být voleni charakterově nejlepší lidé ze všech občanů, kteří mají s podnikem něco společného.

Připomínka nebudiž pouze historickou reminiscencí. Otázka spolurozhodování zaměstnanců při řízení podniku je v současné době předmětem velkého zájmu, kvažování i rozporů. Zabývá se jí velmi intensivně i náš ČNG.

Z E S V Ě T A O D B O R Ů

OD MEZINÁRODNÍ KONFEDERACE KŘESŤANSKÝCH ODBORŮ K MEZINÁRODNÍ KONFEDERACI PRACUJÍCÍCH.

Nejenom lidé - i instituce stárnou. Mají-li zdravé jádro jsou však na rozdíl od lidí zpravidla schopny omlazení, po němž mají opět všechny znaky nového začátku a nové budoucnosti.

Mezinárodní konfederace křesťanských odborů byla ustavena v roce 1920. Za 50 let její existence se mnoho ve světě změnilo. Uprostřed nových problémů se její původní, více méně konfesionální křesťansko-odborářská koncepce jevila býti v padesátých a šedesátých letech již poněkud úzkou. Zdravé jádro si však vynutilo včas reorganizaci - i změnu jména - a dnes je tedy "Světová konfederace pracujících" institucí zase jako před 50ti lety mladou a s chutí bojující za stále lepší, plnější a svobodnější život především prostých lidí na celém světě.

V čem spočívala reorganizace, jaká je dnešní struktura této naší ústřední instituce a jaký byl vůbec její vývoj až k tomuto dnešnímu stavu?

První pokusy o mezinárodní organizaci křesťanského odborového hnutí spadají vlastně již do roku 1908, kdy se v Zürichu konala první mezinárodní schůzka jeho reprezentantů a kdy zde byl zřízen jeho první skromňoučký styčný sekretariát. Brzy potom následovavší první světová válka však v pravém slova smyslu jakoby zasula všechno, co bylo. Uprostřed nově se vytvářejících podmínek bylo nutno téměř se vším začít znova. I staré odborářské zápolení o všeobecné volební právo, o osmihodinový pracovní den a pětidenní pracovní týden, o placenou dovolenou, o vyšší mzdu a o větší sociální jistotu bylo třeba přizpůsobit novému prostředí průmyslově se prudce vyvíjejících zemí a nové ideologické konfrontaci, v níž nikoliv podřadnou úlohu hrály ještě nepřekonané nedůvěry a averse z války.

Ustavující kongres Mezinárodní konfederace křesťanských odborů (IBCG) se konal v červnu 1920 v Haagu. Delegáti zastupovali 3,366.000 pracujících z 10ti evropských zemí. Též z Československa. Svým programem vyhlásila konfederace ochranu zájmů pracujících a usilí o vytvoření nového společenského řádu, který by spočíval na zásadě sociální spravedlnosti, na respektování základních lidských práv a na principu nadřazení člověka prostředí v němž žije.

I tento vstup IBCG do života byl poznamenán reminiscencemi na krutosti a zmatení nedávné války. Ty byly pravděpodobně též důvodem pro to, že do čela nebyli zvoleni reprezentanti dvou nejsilnějších národních svazů, Německa a Francie, kteréžto země stály ve válce proti sobě. Předsedou se stal tehdy 29-letý Švýcar Joseph Scherrer a generálním tajemníkem 32-letý Holanďan P.J.S. Serrarens.

Od té doby je historie IBCG věrným odrazem historického vývoje Evropy a světa. Každý z dalších kongresů až do vypuknutí druhé světové války byl práv rychle se vynořujícím novým problémům této neklidné doby. Druhý v Innsbrodu, třetí 1925 v Luzernu, čtvrtý 1928 v Mnichově, pátý 1932 v Antverpách, šestý 1934 v Montreux a sedmý 1937 v Paříži.

Cestou sice na jedné straně přibývalo členů a členských národních svazů, hlavně ze zemí mimoevropských, ale současně fašismus v Itálii a nacismus v Německu, Rakousku a nakonec i v Československu připravil IBCG postupně o téměř 3 miliony členů z těchto zemí. Nadarmo byla na pořád pařížského kongresu dána otázka postavení lidského individua proti velkým anonymním společenstvím jako je třída, rasa či národ.

V zápětí vypuknuvší druhá světová válka znamenala pro mnoho křesťanských odborářů "sestup do podzemí" a pro mnohé ztrátu života. Přehnal se jako dílo dokonalé zkázy. Tím větší obnovné úsilí se nabízelo po jejím přejití.

Již v únoru 1945, tedy ještě před koncem války ale již s jeho zřetelnou perspektivou, svolali angličtí odboráři sjednovací sjezd do Londýna. Předsedal mu ušlechtilý odborářský předák Sir Walter Citrine a přišli na něj i Rusové, pod jejichž moc se mezi tím nedobrovolně dostalo osm východoevropských států. Rusové přišli pochopitelně s úmyslem využít poválečného zmatku, prosadit sjednocení, a ve sjednocených odborech se uchopit moci. Léčku prohlédli jako první odboráři křesťanští, hájící od počátku své existence pluralitní zásadu, aby si každý pracující mohl svou organizaci svobodně sám vybrat podle svého zaměření - aby mu nebyla vnucována organizace monopolní. K sověty prosazovanému, a téhož roku v Paříži pak prosazenému sjednocení nepřistoupili. Hlasování se tehdy zdrželi také odboráři z USA, sdružení v AFL. Teprve o tři roky později se toto umělé sjednocení rozešlo a protě moskevské konfederaci komunistické se ustavila z ostatních, předtím sjednocených a tradičně socialistických svazů mezinárodní konfederace t.zv. Svobodných odborů.

To již byli křesťanští odboráři daleko vpředu na své vlastní cestě. Mezníky na ní představují světové kongresy, konané po prvních dvou poválečných v Bruselu (1945) a v Amsterdamu (1946), pravidelně každé 3 roky (Lyon, Haag, Antverpy, Vevey, Paříž) - až do celkem patnáctého v Lutychu (1964). Každý z kongresů znamenal vždy další pokrok ve vytýčeném směru který lze charakterisovat těmito zásadami: Pomoc vývojovým zemím a expanse odborů do těchto zemí - Úsilí o světový mír a obecné uznání lidských práv - Odpor proti diktaturám politickým i hospodářským - Svoboda a nezávislost odborového hnutí.

K mezinárodním pracovním úspěchům docíleným v tomto období patří mezi jiným významná účast na koncertu Charty lidských práv, přijaté OSN v roce 1948 - a již o rok dříve pověření Křesťanské odborové konfederace poradním statutem při Hospodářském a sociálním výboru OSN. Zvláště záslužným činem bylo pak zřízení vlastního Mezinárodního fondu solidarity pro podporu odborářské práce ve vývojových zemích.

Kriteriem všeho počínání a rozhodování byl tu našim odborářům samozřejmě vždy křesťanský světový názor. S přibýváním členských svazů ze zámorí přibývalo ovšem také členů, kteří s obecně křesťanskými názory na věci tohoto i toho světa sice souhlasili ale měli pro ně jiná jména a podkládali je více méně jinou věroukou.

Kongresu ve Vevey se zúčastnilo 11 mimoevropských zemí, na 16tém kongresu 1968 v Luxemburgu a na sedmáctém v Ženevě 1969 jich bylo již zastoupeno šedesát. A v nich se k hnutí hlásili lidé všech možných vyznání - nejenom křesťanských. Mohamedáni, buddhisté, židé, hinduisté, animisté.

Všichni ovšem sjednocení přesvědčením o absolutnosti jsoucna za přehradou smyslů jako úběžníku života a jeho problémů. Z této jasné jednoty povstala tedy na luxemburském kongresu i zásadní změna organizační a změna názvu. Ze světové konfederace křesťanských odborů vznikla prostě Světová konfederace pracujících (Weltverband der Arbeitnehmer WVA neboli Confédération Mondiale du Travail CMT). Podle programového prohlášení je to omlazený "celosvětový svaz demokratických odborů usilujících o hmotný a duchovní rozvoj člověka a jeho institucí ve smyslu moderního humanismu, který vyplývá z pochopení božského tvůrčího úmyslu".

Jak vypadá současná organizační struktura tohoto WVA? Jeho základními jednotkami jsou jako doposud samostatné národní svazy. Ve třech mimoevropských světadílech jsou tyto národní svazy sdruženy v ústřední svazy celokontinentální.

V jižní Americe je to CLASC (27 národních svazů), založený již v roce 1954, se sídlem v Caracasu. Při něm byl zřízen odborářský Institut pro hospodářský a sociální rozvoj latinské Ameriky a Mezinárodní institut pro výchovu odborářských pracovníků.

V Africe je to UPTC (17 národních svazů), založený v roce 1959 v Brazzaville ale t.č. se sídlem v Bathurstu.

V Asii je to pak BATU (8 národních svazů), založený v roce 1963, se sídlem ve Vietnamu.

Každý kdo jen poněkud sleduje události v politicky přímo extatickém prostředí jmenovaných částí světa musí se hluboce poklonit tamním odborářům, zvláště těm našim, hlásícím se tak nekompromisně ke křesťanskému respektive spiritualistickému základu společnosti. Nechybí mezi nimi hrdinové položivší v obětí svůj vlastní život.

Křesťanské odborové svazy evropské sdružuje Evropská organizace WVA (EO-WVA) se sídlem v Bruselu. Patří k ní národní svaz belgický (CSC), francouzský (CFDT), dva holandské (NVV a CNV), západoněmecký (CGB), luxemburský (LCG), křesťanská frakce jednotných odborů rakouských (ÖGB), dva svazy švýcarské (naš CNG a menší Švýcarský svaz evangelických dělníků a zaměstnanců SVEA), svaz italský, (ACLI) a svaz pracujících ostrova Malty (CMTU). Současným předsedou Evropské organizace WVA je August Cool a jejím generálním tajemníkem Jan Kulakowski. S jejím bruselským ústředním sekretariátem má náš CSKP přímý styk.

Kromě popsané základní organizace regionální existuje ve WVA též organizace oborová. Jednotlivé členské svazy všech odborových svazů národních jsou sdruženy podle profesí v řadě profesních mezinárodních svazů. Je to zejména mezinárodní profesní svaz zaměstnanců technických, obchodních, a ve vyšších službách, mezinárodní profesní svaz zaměstnanců ve stavebnictví a v průmyslu dřevařském, svaz zaměstnanců polygrafických, svaz zemědělský, svaz zaměstnanců v kovoprůmyslu, svaz hornický, svaz zaměstnanců veřejných služeb, svaz zaměstnanců dopravních, svaz textilní a oděvní, svaz zaměstnanců v potravinářství a hotelnictví, svaz zaměstnanců různých průmyslových odvětví. Většina jejich ústředních sekretariátů má sídlo v Bruselu. Některé mají kromě ústředního sekretariátu ještě zvláštní sekretariát evropský.

Hlavou celého WVA je jeho světový předseda a světový ústřední sekretariát se sídlem také v Bruselu. V současné době je tímto ústředním předsedou Maurice Bouladoux. Ústřední sekretariát vede belgičan Jean Brück se třemi generálními sekretáři pro mimoevropské záležitosti, vybavenými stejnými moce mi.

Tímto sekretáři jsou Argentinec C.Custer, E.Ouedraogo z Horní Volty a Nguyen Van Than z Vietnamu.

Ústřední sekretariát i nejvyšší volené orgány, kongres a ústřední výbor, jsou organisovány tak, že zaručují plná paritní práva všem mimoevropským členům. Odpovídá to duchu celého hnutí a také jeho dnešní členské základně. V letech po druhé světové válce došlo sice následkem komunistické okupace východní Evropy a následkem zvláštních poměrů v západním Německu a v Rakousku k poměrnému oslabení v Evropě - ale za to neobyčejně vzrostl počet členů v zemích mimoevropských. Ze současných 13 milionů členů je jich z Evropy pouze asi čtvrtina.

Světová konfederace práce, omlazená a sebevědomá svou čistou minulostí a perspektivami, které jí dává její ideologický základ, stojí dnes pěkně ze široka a na zdravých nohou. Je dobře, že k ní patříme. Tím lépe pak, že v ní máme my, a s námi naše vlast, přemnoho dobrých a obětavých přátel.

Hu

oo Švýcarskou organisací, s jejímž programem je možno více nežli souhlasit, je S c h w e i z e r i s c h e A k t i o n für M e n s c h e n r e c h t e . Pod její ochranou vznikla, mezi jiným, studentská skupina FORUM 70, o níž jsme psali v minulém oběžníku. A společně s touto skupinou pořádá Aktion für Menschenrechte o letošních svatodušních svátcích ve švýcarském Wildhausu M e z i n á r o d n í s n ě m m l á d e ž e . Po vzoru starých švýcarských Landesgemeinde - "sněmů všeho lidu" - které se ještě dnes scházejí k nejzávažnějším rozhodováním v několika z nejstarších kantonů.

Městečko Wildhaus v krajině Toggenburg zvolili si mladí pořadatelé proto, poněvadž je rodištěm náboženského reformátora Zwingliho - a zdá se jim tudíž obzvláště vhodné k demonstraci moderního náboženského usmíření a duchovní obnovy.

Podle vyhlášeného programu je cílem sněmování dohoda o společném boji za prosazení lidských práv v Evropě a ve světě, a za odstranění všeho teroru a násilí - ustavení Mezinárodní organizace lidí zbavených práv (Internationale der Entrechteten) - a dohoda o mezinárodním sdružení demokratické mládeže s vyloučením extremistů, pravých i levých.

Tento mládežnický sněm chce být protiváhou 8.kongresu "Světového svazu demokratické mládeže", což je organizace řízená Moskvou. Ta je sice také proti násilí, teroru atd. - ale jenom tam, kde to moskevští potřebují pro usnadnění expanse vlastního násilí a teroru. Naproti tomu naši mladí přátelé se staví za všechny lidi zbavené práv, bez rozdílů třídních a rasových, a proti všem imperialistům - tedy i proti rudým.

Sjezdový poplatek činí 15 (1 den) až 25 (celá účast) Frs a je v něm zahrnuto i ubytování a hlavní jídla. Přihlásit se je možno do 15. dubna na adrese: Schw. Aktion für Menschenrechte, Postfach 167, 8029 Zürich. Tamtéž je možno dostat podrobnější informace. Německý název akce: Internationale Jugendlandsgemeinde in Wildhaus.

Ú V A H Y - D O K U M E N T Y

REZOLÚCIA SLOVENSKÝCH DEMOKRATICKÝCH EXULANTOV

Pred osmimi rokmi zišli sa v Toronte predstavitelia slovenského demokratického exilu, aby zhodnotili nový politický vývoj doma i vo svete a aby si dali smernice pre ďalšiu prácu. Na porade bola založená Stála konferencia slovenských demokratických exulantov ako voľné združenie rovnako zmyslajúcich ľudí o slovensko-národných a československo-státnych problémoch. Stála konferencia vyvíjala za uplynulých osem rokov peknú činnosť, mala každý rok výročné porady vysokej úrovne a začala vydávať svoj dvojmesačník "NAŠE SNAHY", ktoré prinášajú zásadné analýzy o domacom i medzinárodnom vývoji a zaradili sa medzi najkvalitnejšie časopisy cs.exilu vôbec. Otiskujeme dva základné dokumenty S t á l e j k o n f e r e n c i e slovenských demokratických exulantov so zvolením redakcie NAŠICH SNAH. Rezolúciu z r.1963, ktorá je vlastne programovým vyhlásením Stálej konferencie - a Stanovisko k pripravovanému zjazdu Slovákov v zahraničí z mája 1970.

K rezolúcii možno dodať, že osem rokov stará ani v dôsledku veľkých udalostí v roku 1968 doma a ich dopadu v ostatnom svete neztratila na svojej platnosti. Možno ju aj dnes považovať za dobrý základ pre stanovisko k problémom súčasným, ^{aj budúcim} k problémom dobrých vzťahov slovensko-českých a k otázke budúcnosti spoločnej vlasti Čechov a Slovákov.

Prednými predstaviteľmi Stálej konferencie slovenských demokratických exulantov po smrti Dr.Jozefa Lettricha sú známe politické osobnosti slovenské Dr.Martin Kvetko a Rudolf Frašťacký.

PREDSTAVITELIA SLOVENSKÝCH DEMOKRATICKÝCH EXULANTOV V SLOBODNOM SVETE USNIESLI SA 8. DECEMBRA V TORONTE / ONTARIO NA TEJTO

R E Z O L Ú C I I :

Medzinárodnú situáciu i naďalej určujú vzťahy medzi slobodným svetom a komunistickým táborom. V poslednom čase charakteristickým rysom tohoto vývoja je obojstranná snaha uvoľniť napätie zmiernením nebezpečenstva atomového konfliktu.

Súbežne s uvedenými tendenciami medzinárodnej politiky vo zvýšenej miere sa uplatňujú národné hladiska na oboch stranách železnej opony pri riešení aktuálnych otázok.

Politika Veľkej Británie je najvýraznejšie zameraná na zmierenie a dohodu so Sovietskym Sväzom. Nemecko, rozdelené a zatažené problémom Berlína, veľmi citlivo reaguje na také tendencie, lebo vidí v nich nebezpečenstvo pre svoje zjednotenie. Francúzsko pod vedením gen.de Gaullea je krajne zdržanlivé v otázke rokovania s Moskvou, dokiaľ Sovietsky Sväz neprejaví ochotu zladit' svoje záujmy s celoeurópskymi snahami. Pre naše siele najdôležitejším činiteľom je však politika Spojených štátov.

Americká politika prezidenta Kennedyho, ktorého tragická smrť nás hlboko zarmútila, bola zmierlivá a pružná vo svojej západnej línii a pevná, ba i odvážna v kritických chvíľach. Smerovala k dohodám, ktoré sa netýkali ustálenej situácie a tak i k postupnému priaznivejšieho ovzdušia pre prípadné riešenie otvorených, palčivých a zložitých problémov, ako je napr. otázka Berlína a zjednotenia Nemecka. Treba ľutovať, že otázka slobody a nezávislosti stredo- a východo-európskych národov nebola zahrnutá do rámca tejto politiky.

Rozpor medzi Sovietskym zväzom a komunistickým režimom Číny, ktorého dosah ešte nemožno jasne vymedziť a zhodnotiť, je novým a významným prvkom v komunistickom tábore. Ide predovšetkým o mocenský a záujmový, a len v nepodstatnej miere, o ideologický konflikt, ktorý už doteraz otriasol vnútornou súdržnosťou a vonkajšou jednotou komunistického tábora. Ďalším zjavom za železnou oponou je badateľne uvoľnený pomer v nariadenosti a podriadenosti medzi Sovietskym zväzom a jeho európskymi vazalmi, sprevádzaný destalinizačným procesom v podmanených krajinách.

Vývoj od bývalého nepriateľstva k terajšej zmierlivosti je na strane západu zjavom viac-menej prirodzeným, kdežto na strane komunistického tábora je to krízový úkaz.

Obe tieto skutočnosti majú výhodu, ale sú i nebezpečenstvom pre slobodný svet. Politická a hospodárska kríza v sovietskom tábore znamená výhodu, kdežto ilúziu, že komunizmus sa mení vo svojej podstate a že sa vzdáva tužby po svetovláde, je nebezpečná z hľadiska záujmov demokratického sveta. Nedostatok sustavnej a cieľavedomej politiky, majúcej na zreteli obnovenie slobody na celom európskom kontinente, toto nebezpečenstvo len zvyšuje.

Takzvaná mierová ofenzíva SSSR navonok i t.zv. liberalizačná politika vo vnútri nie sú výsledkom voľného rozhodnutia, ale sú skôr diktované nutnosťou.

Potreby moderného štátu a vedecká a technická revolúcia vo všetkých priemyselne vyspelých krajinách vytvárajú problémy, na ktoré marxizmus-leninizmus nemá odpovede a vnucujú riešenia v priamom rozpore s komunistickou teóriou i jeho doterajšou praxou. Sovietsky zväz potrebuje mnoho rokov pokoja, aby mohol uskutočniť nevyhnutnú rekonštrukciu svojho systému a zreformovať si organizačné formy a pracovné metódy. Ak nechce v budúcnosti zaostávať, musí dnes zmobilizovať všetky tvorivé a pracovné sily, nahradzovať donucovanie presvedčaním a vykorisťovanie spravodlivejšou odmenou. Vo vonkajších vzťahoch SSSR snaží sa zaistiť si ešte väčšiu mieru bezpečnosti, aby mohol uskutočniť tento dlhodobý a citlivý vývoj bez narušenia úplného a výlučného mocenského monopolu komunistickej strany. Vnútorne rekonštruovaný a reorganizovaný sovietsky systém bude ešte nebezpečnejším protivníkom slobodného sveta, ako je dnešný.

Vychádzajúc z tejto situácie, vyslovujeme svoje hlboké presvedčenie, že :

a) spravodlivý a preto trvalý mier je nedosažiteľný, dokiaľ východná časť Európy žije v sovietskej porobe;

b) sebaurčovací právo je jednotné a nedeliteľné a má platiť rovnakou mierou pre všetky národy schopné si vládnuť,

najmä i pre podmanené európske národy;

c) jasná, ucelená, jednotná a pevná politika západného sveta voči Sovietskému zväzu je spôsobilá vytvoriť priaznivé podmienky pre obnovenie slobody a nezávislosti v strednej a východnej Európe;

d) t.zv. gradualizmus, založený na pasívnom očakávaní vnútornej reformy komunistického systému, je v priamom protiklade so záujmami, ako i s pozitívnou a aktívnou politikou slobodného sveta, ako ju umožňuje vývoj v krajinách opanovaných komunistami;

e) sa treba vystríhať akéhokoľvek činu, ktorý by potvrdil komunistickú nadvládu v strednej a východnej Európe. Preto sa stavíme s najväčšou rozhodnosťou proti navrhovanému paktu medzi členskými štátmi atlantického a varšavského paktu.

II.

Komunistický režim v Československu prežíva povážlivú krízu, vyvolanú vnútornými politickými a mocenskými rozpormi a zápasmi medzi vedením komunistickej strany Československa na čele s Antonínom Novotným a slovenskými komunistickými intelektuálmi. Výsledkom tohoto zápasu je rehabilitácia mnohých komunistických činiteľov, ktorí sa stali obeťou politických čistiek za Gottwaldovej éry, prepustenie Karola Bacílka z funkcie prvého tajomníka ÚV KSS, odstránenie Viliama Širokého, Juliusa Duriša a iných predstaviteľov stalinizmu - vlády, atď. I keď v mnohom ohľade u nás nastalo určité uvoľnenie, predsa len zotročenie nášho ľudu despotickým režimom ďalej trva. I slovenskí komunistickí reformisti sú dôsledne za ponechanie komunistického politického, hospodárskeho a sociálneho systému.

Komunistický režim vážne poškodil česko-slovenské vzťahy, najmä tým, že čiastočne likvidoval a degradoval slovenské národné orgány a nastolil byrokratický štátny centralizmus. Zásada národnej rovnoprávnosti Slovákov a Čechmi, inštitucionálne zdôraznená v Slovenskom národnom povstaní a rešpektovaná povojnovým vývojom, sa sústavne porušuje. Zásluhou krátkozrakej komunistickej politiky znova sa vniesol nesúlad a nedôvera medzi Slovákov a Čechov, čím sa oslabil i politická základňa republiky.

Komunistický režim v Československu zlyhal i na hospodárskom a sociálnom poli. I keď podstatne zvýšil pracovné príležitosti v priemysle, doteraz nebol schopný zabezpečiť hladké zásobovanie ľudu článkami dennej potreby. Nereálnym plánovaním, rozvrátením poľnohospodárskej výroby a nespravodlivou mzdovou a cenovou politikou nielenže vyvolal chaotické pomery vo výrobe a distribúcii, ale i snížil životnú úroveň ľudu. Snaha vlády kvantitatívne zvýšiť výrobu má za následok zhoršenie kvality výrobkov a neúmerne množstvo chybných a podradných produktov, ktoré ohrozili povesť 33.výrobkov i na medzinárodnom trhu.

Vychádzajúc z tejto situácie, vyslovujeme pevné presvedčenie, že :

a) tak pre jednotlivca, ako aj pre národ sloboda je základným predpokladom duchového, kultúrneho a hmotného rozvoja, uplatnenia sa a ľudského šťastia;

b) niet inej cesty obnovenia slobody a nezávislosti Československej republiky, ako ju vymaniť zo sovietskej nadvlády

a komunistickéj diktatúry bezohľadu nato, či ju predstavujú komunisti stalinovského smeru alebo komunistickí nacionalisti a reformisti;

c) náš ľud sa nezmieril s komunistickým systémom, neuspokojí sa s čiastočnou slobodou, odvislou od komunistickej ľubovôle a neprijme nijaký kompromis s komunizmom;

d) náš ľud sa práve preto nevzdáva nádeje v úspech svojho zápasu o slobodu, sabotuje ciele komunistickej politiky a odporuje komunistickej porobe;

e) slovenský ľud si želá budovať svoju národnú a politickú budúcnosť na pôde Československej republiky v predpoklade, že sa česko-slovenské spolužitie bude opierať o dôsledné uznávanie slovenskej národnej individuality, vyjadrenej a zaistennej ústavne vytvorenými slovenskými národnými orgánmi zákonodárnej, vládnej a výkonnej moci, ktoré by neboli podriadené nijakej vyššej autorite;

f) náš ľud si praje, aby slobodné a demokratické Československo sa činne účastnilo budovania slobodnej, sjednotenej a demokratickej Európy.

III.

Od roku 1948 slovenskí demokratickí exulanti vo svojej absolútnej väčšine vychádzali zo zásady, že III. zahraničný odboj má verne odzrkadľovať zmýšľanie, snahy a túžby zotročeného ľudu doma a že exulanti majú byť spoľahlivým tlmočníkom tohoto zmýšľania nielen voči cudzine, ale aj voči sebe. Preto bolo samozrejmou vecou, aby ústredná čs. exilová organizácia bola národne i politicky reprezentatívnym orgánom, vytvoreným na podklade národnej rovnoprávnosti a demokratickej spolupráce Čechov, Slovákov a podkarpadských Rusov. I politika odboja mala byť v zhode so záujmami, názormi a tradíciami domova. Slovenských zástupcov do ústrednej čs. exilovej organizácie a všade, kde išlo o slovenské národné záujmy, mali si vysielat len Slováci. Len tak organizovaný odboj mohol byť účinným nástrojom akcie, ktorá by mala dôveru národa a váhu vo svete.

Treba ľutovať, že jedna exilová skupina porušuje tieto zásady a v snahe ovládať vedenie čs. zahraničného odboja ona určuje i slovenských predstaviteľov. Pre nás sú to zásadne neprijateľné metódy, ktoré vyvolali vážne ťažkosti nielen v ústrednej čs. exilovej organizácii dokiaľ bola spoločným orgánom všetkých zložiek exilu, ale i v čs. delegácii v Shromáždení podmanených európskych národov.

Vychádzajúc z tejto situácie, vyslovujeme nezvratné presvedčenie, že:

a) len v cieľavedomej koordinácii úsilia podmanených národov a politických snáh slobodného, najmä západného sveta je záruka obnovy slobody a nezávislosti stredo- a východo-európskych krajín, včítane Československej republiky;

b) slovenskí demokratickí exulanti a čs. exil môžu prispieť k dosiahnutiu tohoto cieľa, keď budú svorní a keď budú čo najužšie spolupracovať s predstaviteľmi krajín slobodného sveta, keď budú napomáhať snahám takých organizácií, ako je Free Europe Committee, Inc. a Radio Free Europe, keď sa zúčastnia na práci medzinárodných organizácií demokratických exulantov zo strednej a východnej Európy, ako je Medzinárodná roľnícka únia a iné a keď sa oprú o našich krajanov v slobodnom svete,

najmä v Spojených Štátoch a v Kanade;

c/ ozdravenie pomerov v čs. exile je nevyhnutné, ale nemysliteľné bez prijatia a dodržania zásady národnej rovnoprávnosti Slovákov a Čechov a bez demokratickej spolupráce, vyjadrenej v partnerstve všetkých národných a politických zložiek exilu;

d/ politický exil vôbec a slovenský i československý zvlášť, má existenčné oprávnenie pokiaľ drží krok s vývojom doma a je spoľahlivým tlmočníkom želaní domova.

.....

STANOVISKO STÁLEJ KONFERENCIE SLOVENSKÝCH DEMOKRATICKÝCH EXULANTOV Z ROKU 1970 K PRIPRAVOVANEMU ZJAZDU SLOVÁKOV V ZAHRAŇICI

Naočakávanou a prekvapujúcou udalosťou českoslov. exilu v minulom roku bol takzv. Svetový kongres Slovákov, zvolaný do New Yorku. Vzhľadom na závažnosť takejto akcie bolo pomerne málo diskusie v štádiu jeho príprav, zato však viac teraz pred jeho pokračovaním, ktoré bude t.r. v Kanade.

Toto vyžiadané pokračovanie kongresu len nasvedčuje o značnej a dosiaľ neprekonanej názorovej rozpornosti medzi jednotl. slovenskými organizáciami, skupinami a osobami v zahraničí o motivácii organizátorov, nutnosti a cieľoch kongresu.

Pre ozrejenie jadra príslušných rozporov prinášame v plnom znení z NAŠÍCH SŇAH stanovisko Stálej konferencie slovenských demokratických exulantov, ktorí sa ho odmietli zúčastniť.

.....

Stála konferencia slovenských demokratických exulantov dostala k rukám Rudolfa Frašackého v Toronte pozvanie k účasti na takzv. prvom kongrese Slovákov v zahraničí, ktorý sa koná v dňoch 19. až 21. júna tohto roku v hoteli Americana v New Yorku. Podľa oznámenia zvolávateľov koná sa zjazd za účelom založenia "trvalej svetovej slovenskej reprezentácie", ktorej cieľom má byť "tlumočiť" slobodnú vôľu Slovákov!

Neobyčajne ambiciózný projekt: založiť celonárodnú organizáciu Slovákov demokratického a reprezentatívneho charakteru si od začiatku realizácie návrhu nutne vyžaduje, aby sa splnili všetky podmienky a predpoklady, ktoré by organizácii umožnili ^{plniť} poslanie. Platí to rovnako o postupe pri vytvorení prípravného výboru ako aj o pozvaní k účasti na zjazde a o ďalšej spolupráci. Konštatujeme, že zvolávatelia nespĺnili ani jednu z týchto podmienok. Keďže sa však domnievame, že by sa akcii náhodne zoskupených jednotlivcov v tzv. prípravnom výbore mohla pripisovať väčšia dôležitosť ako to zodpovedá skutočnosti, rozhodli sme sa svoju odpoveď na pozvanie k účasti na zjazde zverejniť, teda dať na vedomie nielen zvolávateľom, ale aj širšej krajanskej verejnosti.

Ďutujeme, že po uvážení o všetkých okolnostiach okolo zvolania zjazdu a pohnútkach zvolávateľov k tomuto kroku, musíme odpovedať záporne. Prípravný výbor nespĺnil predpoklady, ktoré sa viažu na založenie reprezentatívnej organizácie všetkých Slovákov v zahraničí. Svoje stanovisko odôvodňujeme príčinami formálnymi a vecnými.

I. F o r m á l n e d ô v o d y

a/ Upozorňujeme nielen zvolávateľov, ale aj celú krajanskú verejnosť, že nemôžeme súhlasiť s tým, aby si predstavitelia troch organizácií: Slovenskej ligy v Amerike, Kanadskej slovenskej ligy a Národného spolku spolu s piatimi jednotlivcami: so štyrmi katolíckymi prelátmi (biskupmi) a jedným súkromníkom osvojili právo bez

predbežnej konzultácie s ostatnými spolkami zvolat' zjazd Slovákov v zahraničí s takým ďalekosiahlym a závažným cieľom.

b/ Vytýkame, že v dôsledku toho nie sú vo výbore zastúpené významné krajské organizácie. Výbor je zložený jednostranne po každej stránke. Zvolávatelia dokonca v jednom smere túto jednostrannosť priznávajú. V pozvánke Stálej konferencii sami upozorňujú na nedostatočné zastúpenie slovenských evanjelikov. Pri tom sa snažia tento nedostatok preklenúť spôsobom naprosto nedemokratickým a nezodpovedným. Rozhodli sa totiž považovať Národný slovenský spolok, respektíve účasť jeho predsedu, ktorý je náhodou evanjelik, za reprezentanta evanjelikov, hoci dobre vedia, že táto najstaršia slovenská krajská organizácia je spolkom nekonesfesiívnym, dbajúcim prísne o svoju náboženskú nestannosť. Nepovažujeme však tento konfesívny nedostatok vo zložení prípravného výboru za podstatný. Ďaleko viac považujeme za chybné a neprijateľné, že zvolávatelia nemysleli na to, aby vo výbore mali zastúpenie všetky skupiny politického zamerania, ktoré existujú v našej národnej spoločnosti.

c/ Nepovažujeme za šťastné, že pre vytvorenie prípravného výboru sa prijal zmiešaný princíp: na jednej strane predstavitelia organizácii, na druhej strane súkromné osoby. V pozvaní nie je síce výslovne uvedené, že predstavitelia troch zvoláateľských organizácii zastupujú vo výbore svoje spolky, ale dá sa tak predpokladať; zatiaľ čo jednotlivci zastupujú vo výbore len seba. Zrejme, že zvolávatelia sa snažili nedostatok demokratickej reprezentatívnosti vyvážiť a preklenúť tým, že vo výbore figurujú štyria preláci katolíckej cirkvi. Pre kongres, ktorý má byť nadkonfesívny a plniť v prvom rade národné poslanie považujeme toto zastúpenie cirkevných hodnostárov za nevhodné, najmä keď sa nepodarilo toto silné zastúpenie predstaviteľov jednej cirkvi vyvážiť aj účasťou reprezentatov iných cirkví: evanjelickej, kalvínskej, baptistickej a židovskej.

Okrem toho sa nám zdá, že slovenský národný vývoj dospel už do takého štádia, kde je už nutné budovať reprezentatívnosť a formulovať programovosť národných záujmov s väčším dôrazom na sekulárny prístup ako to bolo doteraz.

Prevaha jednotlivcov nad reprezentantami organizácii v prípravnom výbore vnucuje podozrenie, že celá akcia je vlastne záležitosťou niekoľkých osôb.

d/ Na zjazd sú pozvané len slovenské organizácie a inštitúcie. Upozorňujeme zvoláateľov na to, že týmto postupom vyradili značnú časť Slovákov v zahraničí z účasti na zjazde a na spolupráci. Zvolávatelia musia totiž vedieť, že určitá časť slovenských krajanov po celom svete je organizovaná priamo v československých spolkoch. Na tých sa však zabudlo. Je príznačné, že zvolávatelia si spomenuli na nových exulantov, ktorí sa doteraz v dôsledku existenčných starostí nemohli ani zorganizovať, ale zabudli na tých krajanov, čo sú organizačne podchytení v československých organizáciach a ktorí bez pozvania takýchto organizácii nemôžu byť na zjazde nijako zastúpení. Je v rozpore s demokraciou osobovať si právo vystupovať aj v mene tých Slovákov, ktorí k účasti na zjazde ani pozvaní neboli.

2. D ô v o d y v e c n é

1. Spomenutý nedostatok vo zložení prípravného výboru nie je však náhodný a napovedá, že slovenské národné spoločenstvo v zahraničí sa nachádza v kríze, ktorá se tiahne ešte z dôb

druhej svetovej vojny a po nej. Niet sporu o tom, že Slováci ako osobitný národ sa už dopracovali plného národného povedomia, podľa ktorého im patria tie isté práva na osobitý národný život ako každému inému národu. Ale napriek tomu náhľady na realizáciu národných aspirácií a postulátov nie sú jednotné. Sú skupiny, ktoré budujú na treďici 14. marca 1939 a na totálnom rozrode s Čechmi. Sú iné, ktoré túto koncepciu odmietajú a zabezpečenie národných záujmov vidia aj naďalej najlepšie v spolupráci s českým národom. Stanoviská sú na škodu slovenskej veci jednoznačne vyhranené a nádej na kompromisnú dohodu nie je reálna.

Zvolávateľia kongresu o tomto stave vedia. Nenaznačili, ako docieľiť jednoty, vytvoriť demokratickú a reprezentatívnu organizáciu zahraničných Slovákov. Neprišli s nijakým programom.

Za týchto okolností nepovažujeme za šťastné zvolať kongres. Bez vecnej prípravy jeho cieľ sa nemôže splniť, ak len zvolávateľia nemyslia, že organizáciu, ktorú vytvoria bez naliežitej účasti slovenských krajských spolkov, nakoniec krajanom nanúti. Takto zvolaný kongres slovenskú problematiku nevyrieši, ale rozpory medzi existujúcimi tábormi len prehĺbi.

2. Domnievame sa, že ďaleko prospešnejšie by bolo pokúsiť sa o široký dialóg, ktorý by demokratickou cestou, trpezlivosťou a vo vzájomnom rešpekte k odlišným názorom jednotlivých skupín, kliesnil cestu k porozumeniu. Dialog by zúrodňoval záujem o slovenskú národnú vec a pripravoval by demokratickou procedúrou nadejné snemovanie všetkých Slovákov.

3. Upozorňujeme, že názorova rozdielnosť na realizáciu slovenského národného programu vznikla aj v dôsledku súčasnej štruktúry krajského života, vytvoreného históriou emigrácie. Dnes v ňom existujú štyri osobitné spoločenské útvary: starousadlíci, emigrácia z roku 1945, exulanti z r.1948 a ubehlíci z r.1968. Tieto štyri skupiny predstavujú aj štyri odlišné etapy vo vývoji národného povedomia. Najmladšia skupina exulantov z r.1968 sa však nemohla ešte náležite vo svete rozhliadnuť a názorove prejaviť. Medzi emigráciou z r.1945 a 1948 dosiaľ nedošlo k nijakému zblíženiu. To sú vážne hypotéky exulantského osudu, ktoré nemožno nevidieť a nepovšimnúť si vtedy, keď ide o taký projekt, ako je zjazd Slovákov v zahraničí.

V prípravnom výbore je prevaha ľudí, ktorí inklinujú k emigrácii z r.1945. Preto sa nevyhnutne vnucuje podozrenie, že na zjazde by mohlo dôjsť len k tomu, aby sa dalo požehnanie politickému zameraniu tejto skupiny, čo by v nijakom prípade nedopovedalo rozvrstveniu slovenského politického života.

Preto prichádzame k záveru, že organizácia, ktorá by bola vytvorená za týchto okolností a bez splnenia podmienok a predpokladov, na ktoré sme poukázali, nemôže byť v nijakom prípade reprezentatívnou inštitúciou všetkých Slovákov v zahraničí; nemohla by tlmočiť slobodnú a demokratickú vôľu všetkých Slovákov. My by sme boli nútení jej toto právo upierať.

V Toronte a v New Yorku, v máji 1970.

.....

ABY SME SI UROBILI PREDSTAVU O BLAŽENOSTI SVÁTÝCH MUSÍME VYCHÁDZAŤ Z ROZKOŠE, KTORÚ ČLOVEK POCITUJE PRI ZMYŠLOVOM VNÍMANÍ SVETLA .
SV. AUGUSTIN